

ទី៤៩

សោល្វិជ្ជាន និង សន្លឹកនួយ

Conclusions and Recommendations

ចំណាំ ១១

សម្រួល់ទី និង អនុសាសន់

១១.១ សម្រួល់ទី

ការវាយតម្លៃលេខភូប៊ែងបិស្បាន និងសង្គមលើគំរោងវិនិយោគសំរាប់អភិវឌ្ឍន៍របស់ក្រុមហ៊ុន SinoHydro Kamchay Hydroelectric Co.,Ltd. ដែលក្រុមហ៊ុនបានគឺ SAWAC Consultants for Development ធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវដើម្បីរៀបចំបាយការណ៍វាយតម្លៃលេខភូប៊ែងបិស្បានសង្គមនេះអាចធ្វើឈើសនិត្តនាមដូចតទៅ :

គំរោងវិនិយោគនេះ មានទីក្រឡាកំចំនួន ២៨០លាន ដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក ដែលអាចដលិតចាមពលអត្ថិសនី បានចំនួន ១៩៤.១មេប្រាក់ ។ គំរោងនេះ រដ្ឋាភិបាលបានធ្វើកិច្ចសង្គមច្បាស់ស្រួលត្រួតពិនិត្យការដលិតចាមពលអត្ថិសនី និងលក់ចាមពលអត្ថិសនីថ្មីនៃផ្ទះរយៈពេល៤០ឆ្នាំ និងការសាងសង់រយៈពេល៤ឆ្នាំ ដែលបានចាប់ផ្តើមសាងសង់នៅ ថ្ងៃទី ១៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧ ដែលនឹងបញ្ចប់នៅខែវិច្ឆូក ឆ្នាំ២០១១ ។

ជាមុននេះគំរោងវិនិយោគនេះ នឹងធ្វើឱ្យមានការបែងបានច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ គឺក្នុងដំណឹងការកំណត់ការបែងបានច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ និងការសាងសង់ច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ . នឹងធ្វើឱ្យបែងបានច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ និងបែងបានច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ និងមច្ចាតិ ។

ការសាងសង់ទំនួនបែងបានច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ និងបែងបានច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ និងមច្ចាតិ ។

ដែលបែងបានច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ និងបែងបានច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ និងមច្ចាតិ ។

ភាគចំណាំ ៩៧ : សម្រួល់ទី និងបែងបានច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ និងមច្ចាតិ

សំណាល់: ចំណាំ ៩៧ក្នុងក្រុមហ៊ុនបានច្បាស់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ

សត្វត្រូវបានចំណាល់ រូមមានចំនួនការសាងសង់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ ៣៨០លាន បានចំណាល់ ៦៨ ប្រភេទលូនចំនួន ២៣ប្រភេទ ដែលផ្តល់រស់នៅក្នុង តំបន់គំរោង ត្រូវបានចំណាល់ និងការកំណត់ការកំណត់ការសាងសង់ខ្លំនៃលេខភូប៊ែងរូបសាស្ត្រ ។

នៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៦ (កិច្ចសន្យាមានចែងក្នុងឈប់ម៉ែន ១) ។ គំរោងនេះនឹងធ្វើឱ្យពាកតាបង់ ទាំងស្រួលទូទៅ ព្រៃន្រោះ ដែលមានចែងជី ១៩៧.៥៦ ហិកតា និងវ្រពេលរូបរួម ដែលមានចែងជី ១៣៤.៥៨ ហិកតា (ពិពណ៌នា សំអិតនៅក្នុងជីពុក ៤ កម្រាធិក្ស ៤.២.៤ ដែលទីលេខ ៣ និងជីពុក ៥ កម្រាធិក្ស ៥.៣.៥.៤) ។ គំរោងនេះរាជមានការបែបពាល់ ដល់សន្ត្រវ័ត្ន និងជីករបស់វា (មានចែងក្នុងជីពុក ៥ កម្រាធិក្ស ៥.២.៥) កើតូវឱ្យត្រូវបានបង្ហាញក្នុងក្រុណិត ដោយស្រួលសំរាប់ការបំណាស់ទីរបស់ជីវិះ ចំរះទាំងនេះ ទៅកន្លែងវ័ត្នទូទាត់ បុរាណ ដែលនៅជាប់ ភ្នាន់ ។

អាជនីនបែងបានដល់ការប្រើប្រាស់ការពិនិត្យបច្ចេកទេសដូចក្នុងគម្រោងប្រជាពលរដ្ឋ ១៩០ហ.ត រួមមាន ដី ចំការចំនួន ១៥ម៉ាម៉ែត្រ នៅផ្លូវការខាងត្បៀមិនមានដើម្បីការចំនួន ៣៣ម៉ាម៉ែត្រ នៅផ្លូវការខាងត្រូវនឹងដោយសារចនាសម្ព័ន្តតាំងនៃ ទំនប់ទិន្នន័យ (របៀបចាប់ពីទំនប់ទិន្នន័យរហូតដល់ភ្នាក់ដែក) ។ ជានេះទេតមានកម្មករចំនួន ៣៨គ្រួសារ ដែលកំពុងធ្វើចំការ និងរស់នៅលើដីទាំងនេះ ហើយដែលនឹងបណ្តុះបណ្តាលការប្រាក់ប្រាក់ដោយការងារ និងដែករស់នៅរបស់គាត់ ។

ពំរោងកែវិនមានបញ្ហាចំពោះសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទីក ជាមួយអ្នកប្រើប្រាស់ទីកក្នុងវេត្ថុទីកិច្ចយុទ្ធម៌អស់ ជាតិសេសភាព មានបញ្ហាទៅខាងបន្ទារ ជាមួយដាករទីកក្រោមកំពត លើភាពមិនប្រក្រុតីនៅបិរិយាលា និងគុណភាពប្រភពទីក ។

ប្រភពទីកន្លែង (អូរ វេត្ថក) ក្នុងតំបន់គំរាយខ្សែទីកាម្មាននៅឯ មិនទាន់មានការបំពុលពីសកម្មភាពរបស់មនុស្សទេ ។ ទោះបីជាមានចាប់ផ្តើមថ្មី មួយចំនួនលើសពី ស្ថិដ្ឋាកុណភាពទីករបស់ក្រសួង ឧស្សាហកម្ម នឹង និង ចាមពល និង ស្ថិដ្ឋាកុណភាព ទីកន្លែងប្រភព ទីកសាធារណៈ សំរាប់រក្សាទីវេស្សាស្ត្រចំខាង របស់ក្រសួងបរិស្ថានកំដោយ ព្រះរាជ ពីពេលដែលបានបង្កើតឡើង ក្នុងតំបន់គំរាយនេះតែបុណ្យ ។ តែនៅខ្សែទីក ខាន់ក្រោមចាប់ពីកន្លែងកំសាន្តទីកញ្ញ ចុះមកក្រោម ហើយក្នុងសក្តាបនីសកម្មភាព បំពលពីមនុសា សំណល់រវាងពីទីកន្លែង និងទីក វិបែកជាបន្ទាមទេ ។

ព័ត៌មានហេតុប៊ែនលំដ្ឋាននៃក្រសួង និងសង្គមទេ ពីរដ្ឋប្រជាពលរដ្ឋបានរៀបចិនការកាត់បន្ទូយ
នូវការប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន ឱ្យដល់កិរិតអប្បយរមា ឡើតាមដែលក្រុមហ៊ុនមានបទពិសោធន៍ជាថ្រឿនភ្នំនៅក្នុងប្រទេសចិន និងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍មួយចំនួនឡើត ។ ជាមុនបានណ៍ សង្គមពិធានការការពារ និងកាត់បន្ទូយសំរាប់សំណាល់ ដែលមានសារ-
ធាតុ ប្រចាំ និងសារធាតុគឺមិនបានដោរឡើងឡើត ក្រុមហ៊ុននិងខ្ញុក ជាក់ត្រប់ត្រងឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមលក្ខណៈបច្ចេកទេស
។ បន្ទូមពីលើនេះក្រុមហ៊ុននឹងបំពេកអុបករណីសំអាតទិកខ្លួន ដែលមានសមត្ថភាពត្រប់ត្រាន់ យោងតាមការបញ្ហាព្យាយាល
របស់ព័ត៌មាននេះ ។ មិនតែបុណ្យណ៍ ក្រុមហ៊ុននឹងសហការជាមួយ ក្រសួងបរិស្ថាន និងស្ថាបនពាក់ព័ន្ធ តុងការត្រួតពិនិត្យ និងផ្តល់
យោបល់លើសកម្មភាពនៃការត្រប់ត្រងសំណាលីនី និងករជាប្រចាំ ។ បន្ទូមពីលើនេះវិវាទិសនីកំចាយនេះអាចនឹងមាន ហានិភ័យ
កិរិតខ្លែស់ ដូចជាការបាក់ក្នុង ការបាក់ទំនប់ជាជីវិ៍ តុងពេលសាយសង់ និងពេលដីលើការ ដូចមានរាយការណ៍ ដូចមានរាយការណ៍ ជាតុកដែល
និរបាយការណ៍នេះ ។

ប្រទេសកម្ពុជានឹងមានទំនប់វិវអគ្គិសនីចំដាយតែ (១៩៤.១MW) លើកដីបូងនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រមជាតិ ដែលសមត្ថភាពរបស់វាការដួលធម៌មពលអគ្គិសនីទាំង ៤៨៨ ដីហ្វុវិត់ម៉ោង (GWh) តីប្រមាណជាលាត ៦៧% នៃ មពលអគ្គិសនីដែល ប្រទេសកម្ពុជាដាច់លិតានសរុបនៅក្នុង ២០០៨ ហើយតំរែងវិវអគ្គិសនីកំចាយនឹងផ្តល់ថាមពលអគ្គិសនី យ៉ាងចំបងអារម្មណីយ៉ាងប៉ុមានប្រសិទ្ធភាព ចំពោះដីលោកស្រាយប្រភពអគ្គិសនីសំរាប់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងរយៈពេលមធ្យោម ។ នៅពេលតំរែងនេះ ដីលើវិវការ ប្រទេសកម្ពុជានឹងមានថាមពលអគ្គិសនីទ្រួរដងទៅកំណែថាមពលអគ្គិសនីដួលិតសរុបក្នុង ២០០៨ ។ ជានេះទៀត តំរែងវិវអគ្គិសនីកំចាយ នឹងផ្តល់សែរការក្នុងការផ្តល់ផ្តល់ក្រុងអគ្គិសនីដល់ អ្នកប្រើបាស់ តាម ការងច្ចក្រុមស្ត្រីកម្ពុជាតាំង ដូច ទិន្នន័យ: និងការអភិវឌ្ឍន៍លេដ្ឋកិច្ចប្រទេសជាតិកម្ពុជា ដើម្បីរៀបចំការព្រឹក របស់ប្រជាធិបតេយ្យ និងទូទៅ ប្រទេសប្រព័ន្ធដែលធ្វើឱ្យសង្គមជាតិករច្ឆំនឹងលើប្រជាធិបតេយ្យ ។

តាមរយៈគំរាយនេះនឹងធ្វើលក់ការងារដល់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាប្រមាណា ២២ពាន់នាក់ គួរឱ្យតាំងការកាលសាងសង់ និងមួយចំនួនគួចឡ្វ់តែនៅពេលប្រតិបត្តិការ និងថែទាំ ។ គំរាយនឹងបង្កើតព្រក់ចំណូលដល់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ជាពិសេសប្រជាពលរដ្ឋក្នុងសហគមន៍មួលដ្ឋានតាមរយៈចូលបំផើការ ជាបុគ្គលិក កម្ពុជា ទាំងពេលសាងសង់ និងពេលប្រតិបត្តិការវិថែទាំ ។ ដោយសារតម្លៃពេលវេលាដែលត្រូវបានគិតឡើង និងលក្ខណៈរចនាសម្ព័ន្ធរបស់វា ភាពបង្កើតចំណូលដល់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងសហគមន៍មួលដ្ឋានតាមរយៈទេសចរដាតិ និងអនុរដាតិ មកតំបន់ទីក្រឹង និងការទស្សនាទំន់រវាងគិតិសិរីការបាយនេះឡើតដង ។

ក្រុមហ៊ុននឹងពាណិជ្ជកម្មបន្ថែមចេរណា នៅក្នុង និងជីវិតាកំបន់គំរាយ និងដួយដល់ហេដ្ឋាបនាសម្ព័ន្ធសុខ ដែនុងទ្រព់។

គំរោងស្ថាបិន្តានទេវីវិញ្ញុចំនួន ១២.០០០.០០០ ដុល្លារអាមេរិក សំរាប់ជិតាកំកាលសាយសង រយៈពេលឆ្នាំ
និង៥.៥០០.០០០ ដុល្លារអាមេរិក សំរាប់ ជិតាកំកាលវគ្គយសាយសង រយៈពេល ៤០ឆ្នាំ ។

ក្រោពីនេះ ក្រុមហ៊ុននឹងសាងសង់ទំនួបថ្វីរដ្ឋការណ៍ក្រោមទំនួបទីពីរ ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ក្នុង ដែលមានប្រភពពីតំបន់គំរោង និងតំបន់ជូនិភ័យគំរោង ។ ផ្តល់ព្រឹមទូទៅក្នុងស្រុក ប្រជែងចុះឈ្មោះក្នុងតំបន់អភិវឌ្ឍន៍ និងជូនិភ័យគំរោង រយៈពេល១០ឆ្នាំ ចំនួន ៩០០.០០០ក្បាល គ្នាន់ ១ ឆ្នាំ គិតជាតំលៃ ០.៧៥ ដុល្លារ/ក្បាល គិតស្ទឹកនឹង ៧.៥០០ ដុល្លារ/ឆ្នាំ សរុប១០ឆ្នាំ ស្ទឹកនឹង ៧៥.០០០ ដុល្លារ ។

ពំរោះនឹងមានសាយសង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌុំវគ្គល់ទៅក្នុងតំបន់នេះ ដូចជា កំណល់អង្គរវច្ឆួលតំបន់ទីកន្លែ ឯុទ្ធនាម លក្ខណៈល្អប្រសើរ សាយសង់ដូចវិនិយោគចេញចូលពីការដ្ឋានយកទូ ដូចជានូវរាង ស្ថុកទីកទាំងពីរ ។ លើវា ក្រោពីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ បំនើឱ្យសាងរណជន ពំរោះមានសាយសង់អគារស្វាក់ទៅឱ្យបុគ្គលិកកម្មករ ការិយាល័យ សូនច្បារ និងភាពលេងទីកសំរាប់ការប្រើប្រាស់របស់បុគ្គលិកពំរោះ និងធ្វើឱ្យមានសាកល់ការពិន័យ តែងតាំងបំរោះជាដុំឡើង ។

ដោយសារត្រួពលនៃការអភិវឌ្ឍគំរោង និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរបស់វា រាជទឹនធ្វើឱ្យដឹកឃុំតំបន់គីឡូស៊ជាមុខប្រតិបត្តិនៅ (២០០៦) ជាធិសេសការប្រើប្រាស់ដឹសការបិស់យុទ្ធសាស្ត្រាបាកម្ពុជា កសិកម្មទាំងនេះ និងទេសចរណ៍។ ដោយសារហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរបស់គំរោង រាជទាក់ទាញអ្នកទេសចរជាតិ និងអនុរជាតិមកទស្សនាទោក្ខុងតំបន់គំរោង តំបន់ទិកឈ្មោះតំបន់បុរកគា និងតំបន់ក្រុរាង ទៅថ្មីអនាគតយ៉ាងសន្លឹកស្នូលប៉ែន្រែដួង ហើយនឹងធ្វើឱ្យខ្លួនកំពតទាំងមូលភាយជាប៉ូលទេសចរណ៍យ៉ាងសំខាន់មួយ សំភាគប្រទេសកម្មជាយើងដឹង។

ពំរោងមានការបង់ផ្ទាល់ចូលចំណុលថីការជាតិ ដោយសារក្រុមហ៊ុននឹងត្រូវបង់ពន្លាអាករ លើការនាំចូល ប្រែងតន្លេនៃសំភាគបំប្រើប្រាស់គួងការសាងសង់ ពន្លាកាត់ទុក ពន្លាលើប្រាក់ចំណោម និងពន្លាអាករដៃងារឡើងទៅត្រូវត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងការស្នើសុំការងារ និងទំនាក់ទំនង ទៅតាមកិច្ចសន្យាភារិនក្រុមហ៊ុន ជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។

୭୭.୮ ଶକ୍ତିକାଣ୍ଡନୀ

ដើម្បីទទួលបានភាពរលូនក្នុងការអនុវត្តន៍តំណែងវារីអគ្គិសនីកំចាយ និងព្រៃនភាពទទួលខុសត្រូវចំពោះកិច្ចអភិវឌ្ឍលេខកិច្ចប្រកបដោយនឹងភាពលើផនធានចម្លាត់តិ និងសុវត្ថិភាពសង្គម. នោះតាមរយៈការសិក្សាការបង្កើតរបស់ពីរិត្សាន និងសង្គមសំរាប់តំណែងវារីអគ្គិសនីនេះ SAWAC សម្រាប់អនុសាសន៍សំខាន់មួយចំនួនចំពោះ -:

- ក្រុមហ៊ុនដ្ឋានការប្រើប្រាស់ផ្ទះ និងគ្រែទំនួរការងារ និងការប្រើប្រាស់ផ្ទះ ជាការសិក្សា ភូមិភាគ ភូមិភាគ និងបិវឌ្ឍនោយតុងតំបន់កំណែងឱ្យបានប្រើប្រាស់ ការរចនាប្រាស់ ឬណាការសំណងជាមួយនឹងឱ្យ មានការប្រាក់ទំន់ប័ណ្ណកំ ។ គ្រែទំនួរការងារ និងការប្រើប្រាស់ផ្ទះ ដោយប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយគ្រប់គ្រាន់ និងទាន់ ពេលវេលាអ្នកជួយសង្ឃោះ និងសំភារៈសង្ឃោះ ប្រើប្រាស់ផ្ទះ ជាការសំរាប់ដោះស្រាយ ជាបន្ទាល់ទេរីតជួង ។

ជាជីវបច្ចុប់នេះ ក្រុមហ៊ុន Kamchay Sinohydro Hydroelectric Co,Ltd. ដែលជាម្នាស់គំរាងវិនិយោគសំរាប់អភិវឌ្ឍន៍វិកាយ ខេត្តកំពត ដីមានឱកាសផ្តល់ទូវដែលប្រយោជន៍ជាប្រធើនដល់រាជធានីភ្នំពេញ និងជាតិសែន ដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ដើម្បីចូលរួមការបន្ថែមការព្រឹក និងអភិវឌ្ឍន៍របស់ប្រទេសជាតិ ។ ដូចនេះ ក្រុមហ៊ុនមានសំណុំមានដល់ក្រសួងបរិស្ថាន និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធមួយចំនួនឡើត ព្រមទាំងរាជធានីភ្នំពេញកម្ពុជា មេភ្នំពេញបង្កើលក្ខណៈងាយស្មូល និងចេញ លិខិតអនុញ្ញាតឱ្យក្រុមហ៊ុនស្របតាមច្បាប់វិនិយោគ និងច្បាប់កិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងដែនដានចម្លាតិបានទាំង ពេលវេលាដែលបានរក្សាទុកដាន ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី.....ខែ.....ឆ្នាំ ២០១៩
សាយក្រុមចិន SINOHYDRO Corporation Limited

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០២ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៩

សាមុទ្ធស SAWAC Consultants for Development

ବିଜ୍ଞାନରେ

References

ମୁଦ୍ରଣ ତଥା ପ୍ରସାରିତ କମିଶନ

ឯកសារយោង និងប្រភពទិន្នន័យមួយចំនួនដែរស្មើជាបញ្ជីឯកសារដែចខាងក្រោមនេះ :

- Hydrolopower and Environment: Effectiveness of Mitigation Measures, IEA Technical Report, ANNEX III-SUBTASK 6, April 2000.
  - Asian Development Bank (ADB): Environmental Assessment Guidelines, 2003.
  - Wildlife Conservation Society: A Wildlife Survey of Bokor National Park, Cambodia, May 2001.
  - ការគ្រប់គ្រងបរិស្ថានតំបន់ផ្លូវសម្របភូជា ក្រសួងបរិស្ថាន (MoE) និងអង្គភាពជានីជា (DANIDA) : របាយការណ៍ស្តីពីស្ថាន ភាពបរិស្ថាន ខេត្តកំពត . មមសាធ ២០០៤ ។
  - World Bank, World Development Indicators and World Development Report, Year 2002-2004, (<http://devdata.worldbank.org/external/CPProfile.asp?PTYPE=CP&CCODE=KHM>).
  - Statistical Yearbook 2005 (National Institute of Statistics, Ministry of Planning, Cambodia).
  - Social Impact Assessment (F-1) and Environmental Impact Assessment (F-2), prepared by Experco International for Kamchay Hydroelectric Project, Feasibility Study.
  - ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានដម្ភូជាតិ
  - អនុក្រោមលេខ ៧២ អនក្រ.បក ស្តីពីកិច្ចដីណើរការរាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន
  - អនុក្រោមលេខ ២៧ អនក្រ.បក ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យការបំពុលទឹក
  - អនុក្រោមលេខ ៣៦ អនក្រ.បក ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណាលរឹង
  - ច្បាប់ក្នុងឱាល
  - ច្បាប់ស្តីពីត្រាសើ
  - បណ្តាញផ្ទៃជាតិក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០០ (មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវប្រចែកប្រទេសសាធារណការ)
  - Technical Proposal of Development of Kamchay Hydroelectric Project, Prepared by SINIHYDRO Corporation, January, 2005.
  - សៀវភៅសត្វស្អាបប្រទេសកម្ពុជាអ្នក ១៩៩៨ (សៀវភៅសៀវភៅ លោក Colin Poole លោក ស្រីន ហវីន លោក សេច តីមិនិស លោក ថែទាំ សុខុំនិស្ស និង លោក ឡេខ ឈាមមុនិត)
  - ធនសារលេខោះត្រាសើរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាលត្រាសើ នៃក្រសួងកសិកម្ម រដ្ឋបាលព្រៃមាត្រ និងនេសាទ
  - ឈ្មោះប្រភេទសត្វត្រព្យនៃប្រទេសកម្ពុជាដែលមាននៅក្នុងបញ្ជីឈ្មោះប្រព័ន្ធឌីជីថល CITES, Year 2001
  - Fishes of the Cambodian Mekong, FAO Species Identification Field Guide for Fishery Purposes (1996).
  - Environmental Assessment Requirements of the Asian Development Bank, March, 1998.
  - Japan International Cooperation Agency Guidelines for Environmental and Social Considerations, April, 2004.